

PAŽYMA

DĖL ATSINAUJINANČIŲ IŠTEKLIŲ ENERGETIKOS ĮSTATYMO NR. XI-1375 20-1
STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-2022 (TAP-22-2076) (22-14639(2))
(VYRIAUSYBĖS IŠVADA SEIMUI)

2022-11-30 Nr. NV-3423

Vilnius

Projekto teikėjas – Energetikos ministerija

Projekto tikslas – pateikti Vyriausybės išvadą dėl Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo Nr. XI-1375 20(1) straipsnio pakeitimo įstatymo projekto.

Dabartinė situacija:

Teikiama Vyriausybės išvada Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo Nr. XI-1375 20(1) straipsnio pakeitimo įstatymo projektui (toliau – įstatymo projektas). Įstatymo projekto rengimo pagrindas rengėjų teigimu – esamame teisiniame reguliavime neatsižvelgiama į buitinių gaminančių vartotojų (fizinį asmenų gaminančių elektros energiją savo namų ūkio reikmėms, asmeniniams, šeimos ar namų ūkio poreikiams, nesusijusiems su ūkine veikla) ir kitų gaminančių vartotojų skirtumus. Todėl susidaro tokios situacijos, kuomet prisijungimo prie tinklo etape asmuo, ketinantis tapti buitiniu gaminančiu vartotoju, sužino apie dideles išlaidas (šios išlaidos vidutiniškai siekia 10 tūkst. eurų). Toks teisinis reguliavimas yra neproporcingas buitinių gaminančių vartotojų atžvilgiu ir neigiamai veikia iš atsinaujinančių šaltinių elektros energiją gaminančių vartotojų plėtrą.

Įstatymo projektu (Įstatymo 20¹ straipsnio 11 dalyje) siūloma numatyti, kad buitiniai gaminantys vartotojai padengia 20 procentų skirstomųjų tinklų operatoriaus sąnaudų, pažeidžiami vartotojai padengia 10 procentų skirstomųjų tinklų operatoriaus sąnaudų, o kiti vartotojai – 50 procentų skirstomųjų tinklų operatoriaus sąnaudų, susijusių su gaminančio vartotojo ar asmens, siekiančio tapti gaminančiu vartotoju, elektros įrenginių prijungimu prie elektros tinklų. Įstatymo rengėjų teigimu, toks teisinis reguliavimas proporcingai įvertintų buitinių gaminančių vartotojų ir kitų gaminančių vartotojų skirtumus ir teigiamai atsilieptų elektros energiją gaminančių vartotojų plėtrai.

Projekto esmė:

Siūloma iš esmės nepritarti įstatymo projektui dėl šių priežasčių:

1. Siūlomos AIEĮ projekto nuostatos dėl skirstomųjų tinklų operatoriaus sąnaudų padengimo prijungiant gaminančio vartotojo elektros gamybos įrenginius ir vartotojo elektros energijos vartojimo objektą yra diskriminuojančios atskiras buitinių elektros energijos vartotojų grupes, kadangi buitiniai elektros energijos vartotojai, kurių elektros energijos vartojimo objektas jau yra prijungtas prie elektros tinklų, siekdami prijungti prie elektros tinklų atsinaujinančius energijos išteklius naudojančią elektrinę, pagal minėtą reglamentavimą mokėtų 50 procentų tinklų operatoriaus sąnaudų, o tie buitiniai elektros energijos vartotojai, kurie vienu metu prijungtų vartotojo objektą ir atsinaujinančius energijos išteklius naudojančią elektrinę, mokėtų tik 20 procentų tinklų operatoriaus sąnaudų. Siūlomas reguliavimas taip pat galimai lemtų vartotojų piktnaudžiavimą, susijusį su naujų vartotojo elektros energijos vartojimo objektų prijungimo įmokos apskaičiavimu. Tai pat pažymėtina, kad vadovaujantis esamomis AIE įstatymo nuostatomis, pažeidžiami vartotojai, įskaitant buitinius vartotojus, gaunančius ir (ar) turinčius teisę gauti piniginę socialinę paramą pagal Piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymą, prijungiant elektros vartojimo ir gamybos įrenginius ir taip moka 20 procentų skirstomųjų tinklų operatoriaus sąnaudų.
2. Siūlomos AIEĮ projekto nuostatos turės neigiamą įtaką skirstomųjų tinklų operatoriaus siekiui laiku surinkti lėšas sąnaudoms, susijusioms su elektros energijos persiuntimo paslaugos teikimu, padengti ir pareikalaus papildomų apyvartinių lėšų, tai yra siūlomos AIEĮ projekto nuostatos iš esmės turės neigiamą įtaką skirstomųjų tinklų operatoriaus finansams.
3. AIEĮ projekto aiškinamajame rašte nurodoma, kad vienas iš AIEĮ projekto tikslų ir laukiamų teigiamų rezultatų yra teigiama įtaka gaminančių vartotojų plėtrai. Operatoriaus 2022 m. duomenimis, tik 2,2 procento atvejų dėl gaminančių vartotojų elektros įrenginių prijungimo prie elektros tinklų buvo reikalinga skirstomųjų tinklų plėtra. Atsižvelgiant į nurodytą informaciją, siūlomos teisinio reguliavimo priemonės yra neproporcingos, kadangi neturės reikšmingos

teigiamos įtakos gaminančių vartotojų plėtrai ir lems šio nutarimo 1 ir 2 punktuose nurodytas neigiamas pasekmes.

4. 2023 m. iš 2021–2027 m. ES fondų planuojama skirti finansavimą gaminančių vartotojų energijos kaupimo įrenginiams diegti ir sprendimams, susijusiems su AEI integravimu į išmaniuosius energijos tinklus, įgyvendinti. Iš viso šioms veikloms planuojama skirti apie 247 mln. eurų, iš kurių 164 mln. eurų – gaminančių vartotojų elektrinėms ir energijos kaupimo įrenginiams įrengti, 82,5 mln. eurų – elektros tinklų plėtrai. Pirmieji kvietimai numatomi 2023 m. I ketvirtį. Įgyvendinus planuojamas priemones, buitiniams elektros energijos vartotojams bus pagerinta prieiga prie elektros tinklų, sumažės atvejų, kai elektros tinklų operatoriui išduodant elektrinės prijungimo prie elektros tinklų sąlygas reikalaujama sumokėti už tinklų infrastruktūros plėtrą, taip pat asmenys neturintys galimybės prijungti savo elektrinės prie elektros tinklų, įsirengę energijos kaupimo įrenginius, galės gaminti ir vartoti elektros energiją autonomiškai.

Derinimas – nutarimo projektas teiktas derinti visoms suinteresuotoms institucijoms. Pastabas ir pasiūlymus pateikė Teisingumo ministerija, į visas pastabas atsižvelgta.

Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupė nutarimo projektui pateikė tikslinamojo pobūdžio pastabų, kurias siūlytina įvertinti.

Dalykinio vertinimo išvada:

Siūlytina projektą svarstyti tarpinstituciniame pasitarime.

Patarėja

Šarūnė Navickaitė-Dulaitienė